

Володимир Удовик,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: udovik@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7749-8095>

**ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ
БІБЛІОТЕК: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

У статті аналізується просвітницька діяльність президентських бібліотек у країнах світу, зокрема США, країнах Європи та на терені СНД. Наводяться кращі практики застосування документальних ресурсів президентських колекцій для вдосконалення освітнього процесу та популяризації історичних знань і виховання в молоді патріотизму та поваги до державних інституцій тощо, а також досвід застосування новітніх технологій в освітньому процесі через співпрацю президентських бібліотек і музеїв з навчальними закладами. Найбільший досвід та можливості застосування такої взаємодії демонструють президентські бібліотеки США. Але й в інших країнах президентські бібліотеки інтегруються в освітній та виховний процес і залучають шкільних учителів та викладачів закладів вищої освіти до спільних проєктів, які реалізуються як у приміщенні бібліотеки, так і у світовій мережі.

Ключові слова: президентська бібліотека, електронна бібліотека, просвітницька діяльність, освіта.

В умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства та його інформатизації зростає роль бібліотек як культурних та інформаційних центрів. Бібліотеки забезпечують інформаційний супровід державної політики у сфері культури, науки та освіти. Не залишаються осторонь від цього процесу і спеціалізовані документальні зібрання – президентські бібліотеки та музеї.

Світовий досвід функціонування президентських бібліотек та музеїв свідчить про те, що виховна та освітня функція цих установ йде на другому місці після накопичення та збереження документальних матеріалів, а з часом виходить на перше місце, після завершення формування документальних колекцій. Це обумовило формування мети цієї статті – висвітити та проаналізувати кращі практики застосування

документальних ресурсів президентських колекцій для популяризації інституту президентства та інших державницьких інституцій, виховання у молоді патріотизму і поваги до історії держави, а також застосування новітніх технологій в освітньому процесі через співпрацю президентських бібліотек та музеїв з навчальними закладами.

У науковій літературі науково-дослідній та просвітницькій діяльності президентських бібліотек приділили увагу насамперед дослідники американських президентських бібліотек, які мають найбільший досвід і напрацьовані методологічні засади, а також фахівці та співробітники національних президентських бібліотечних інституцій при розкритті у науковій літературі різних напрямів своєї діяльності та результатів виконання проєктів.

Так, Ш. Фосетт, помічник Архівіста США з президентських бібліотек, у своїй роботі виділила основні напрями розвитку музейної та освітніх функцій у підвищенні історичної грамотності населення, проведення науково-популярних заходів у приміщеннях президентських бібліотек [13]. Американські дослідники, Дж. Лентзер [15] та Г. Беннетт [9] звернула свою увагу на просвітницьку функцію президентських бібліотек, їхню роль у вихованні патріотизму в молоді та формуванні знання про історію США, їхні державні інститути. Л. Поттер [18] та Дж. Скаллі [20] передусім аналізують конкретні навчальні програми кожної з президентських бібліотек США для школярів, студентів, вчителів, а також мережеві ініціативи з підтримки зацікавленості молоді до власної історії.

Порівняльне дослідження досвіду президентських бібліотек США і Південної Кореї у створенні освітніх програм та залученні документальних ресурсів інституту президентства до виховання і навчання молоді здійснив у своїх працях південнокорейський дослідник М.-К. Хан [14], а дослідженням розвитку та модернізації освітніх програм у президентському архіві Південної Кореї займалися корейські вчені [16]. Серед українських дослідників, питання формування освітніх ресурсів та надання до них доступу вивчав А. Кушерський [7]. Дослідження основних напрямів діяльності Президентської бібліотеки Азербайджанської Республіки, упровадження інформаційних технологій і введення науково-інформаційних ресурсів у науковий та освітній обіг здійснюють переважно співробітники цієї бібліотеки, зокрема директор бібліотеки М. Ахмедов [1] та ін. [5, 8]. Проте комплексного дослідження з цієї проблематики, зокрема порівняльного аналізу просвітницької діяльності президентських бібліотек, враховуючи розвиток інформаційних технологій, ще немає.

Кожна президентська бібліотека має свої особливості ведення просвітницької та науково-освітньої діяльності, але все ж можна виділити типові види робіт:

- формування тематичних баз даних;
- організація просвітницьких заходів: форуми, семінари, лекції тощо;
- книжкові та музейні виставки;
- підготовка навчальних матеріалів;
- педагогічні майстерні.

На основі зібраних документів та матеріалів про життя і діяльність президента країни співробітники президентських бібліотек готують методичні матеріали та посібники для викладачів від початкової до вищої школи для допомоги у викладанні курсів історії, краєзнавства, політології, етнографії тощо. Крім того, готуючи до визначних дат книжкові, архівні та музейні виставки, вони завжди роблять акцент на дитячому та молодіжному сприйнятті експонатів і пояснень до них.

Наприклад, президентські бібліотеки США надають широкий спектр можливостей для молоді у сфері навчання та досліджень. Щорічно до президентських бібліотек США звертаються близько 20 тис. студентів та близько тисячі викладачів, що займаються історією США. Кожна президентська бібліотека пропонує освітні програми для ознайомлення з американською історією та інститутом президентства, а також особистістю президента.

Президентська бібліотека Г. Трумена розробила емпіричну програму для студентів, у якій молоді пропонується стати на місце президента й знайти правильне рішення щодо важливих державних внутрішніх та міжнародних проблем [19]. Крім того, ця ж бібліотека зняла декілька документальних фільмів про президента Трумена й пропонує всім відвідувачам, особливо тим, хто не знайомий з епохою Трумена, відчуття історію через аудіовізуальне сприйняття.

Президентська бібліотека Ф. Рузвельта також пропонує тематичні семінари для вчителів та викладачів вищих: «Викладання американської історії», «Огляд інформаційних ресурсів президентської бібліотеки», «Використання фільмів у школі», «Расизм в Америці» та ін. Для студентської молоді ця бібліотека розробила ряд програм, які не лише пропонують інформацію про президента, а й викликають зацікавленість у вивченні історії. Наприклад, «Ф. Рузвельт. День за днем» (хронологія діяльності президента за датами), «Реп про Рузвельта» (створення пісень на основі матеріалів президентської бібліотеки), різноманітні тести та інтелектуальні ігри тощо [7, с. 424].

Цікавий для молоді проєкт підготували викладачі з Об'єданого шкільного округу в м. Спринг-Хілл, штат Канзас, разом із Президентською бібліотекою Д. Ейзенхауера. Проєкт мультимедійного дослідницького музею «Спогади про Другу світову війну» включає інтерв'ю з ветеранами, записані самими студентами, використання карт та фотографій з фондів президентської бібліотеки [12]. Таким чином, самі учні та студенти, які долучилися до створення цього проєкту, поширюють історичну правду та знання про історію своєї держави за посередництвом мережевих ресурсів президентської бібліотеки.

Про переваги просвітницької діяльності президентських бібліотек і музеїв говорить статистика відвідування. Так, серед всіх заходів, проведених у системі NARA за 2010 р., виставки та освітні програми 13 президентських бібліотек відвідало 61% та 82% (відповідно) громадян та іноземних туристів [21]. У 2012 р. загальна кількість відвідувачів усіх президентських бібліотек у системі NARA досягла близько 2 млн на рік, у той же час як сам Національний архів та Адміністрацію документації відвідують близько 1 млн дослідників [22].

У Європі президентські музеї поширені в багатьох країнах, але, на відміну від США, це в основному радше меморіальні комплекси, аніж дослідницькі центри з накопичення документальних ресурсів інституту президентства. І в більшості випадків європейські інституції – це приватні заклади.

Так, один з найбільш відомих музеїв президента – це Меморіал Шарля де Голля у Франції. Музей-меморіал приділяє велику увагу просвітницькій функції: для студентів та школярів проводяться спеціалізовані екскурсії та читання, поширюються мультимедійні матеріали з історії життя і діяльності Шарля де Голля та історії Франції в епоху його правління (у фондах музею зберігається більше 20 год. відеоматеріалів). На сайті меморіалу (memorial-charlesdegaulle.fr) виставлено для користувачів частину мультимедійних ресурсів із діяльності самого музею та віртуальні екскурсії по експозиціях, а також публічні промови президента Ш. де Голля. Наприклад, найбільш відвідуваними є ресурси, пов'язані з участю Ш. де Голля у Другій світовій війні [10]. Також Музей організовує серію лекцій та семінарів на тему розвитку ЗМІ в епоху цифрових технологій.

У Німеччині за підтримки федерального уряду було засновано низку меморіальних музеїв з метою відзначення лише окремих особистостей, які відіграли значну роль у розвитку німецької нації. Тому і просвітницька політика цих закладів спрямована на популяризацію німецької

історії, а не окремих особистостей. Наприклад, у Меморіалі Ф. Еберта, першого федерального президента Німеччини та очільника Веймарської Республіки (1919–1926 рр.) практично відсутні документи особистого характеру та офіційні документи його діяльності, оскільки вони були знищені під час Другої світової війни. У зв'язку з цим виховна та просвітницька функції з розкриття розвитку соціал-демократії та робітничого руху в Німеччині є домінантними у діяльності установи. Так, відвідувачі закладу мають змогу прослухати аудіовиступи першого президента, почути робітничі пісні та марші епохи 20-х років ХХ ст., переглянути документальні фільми. Цікавою ідеєю, реалізованою Меморіалом, вважаємо документальний фільм, головним персонажем якого є сам Ф. Еберт, який відвідує власний музей і розкриває його фонди, розповідаючи про початок становлення країни на шляху демократії та соціалізму [11, р. 67].

У Музеї президента Португальської Республіки головним акцентом стало виховання патріотизму у молоді. Тут організовані й успішно працюють педагогічні майстерні, в яких проходять майстер-класи для школярів та студентства: «Як зробити прапор», «На шляху до громадянства», присвячені вихованню національної гідності; «Президентські портрети» – представлення еволюції портретного живопису на прикладі президентських портретів; «Подорож до інших» – розповідь про традиції та культуру різних народів на основі подарунків президентам та ін. [17]. У приміщенні Музею проходять й наукові заходи, присвячені питанням музеєзнавства, інституту президентства та актуальним подіям у житті Республіки.

На терені країн СНД сучасні технології у просвітницькій діяльності впроваджують президентські бібліотеки Азербайджанської Республіки та Республіки Казахстан.

Так, Президентській бібліотеці Азербайджанської Республіки, яка створена у 2003 р. з ініціативи президента Г. Алієва (1993–2003 рр.), притаманні більшість з типових робіт з виконання науково-дослідних та просвітницьких функцій президентських бібліотек, але головний акцент цієї установи був зроблений на використання сучасних мережевих інформаційно-комунікаційних технологій. Починаючи як спеціалізований бібліотечний відділ Адміністрації президента з обслуговування лише владних структур, бібліотека поступово розширила не лише базу інформаційних ресурсів і продуктів, а й коло користувачів завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій у свою діяльність. Крім того, серед головних пріоритетів інформаційної та просвітницької

діяльності було виділено виховання патріотизму і поширення знання на історико-культурну тематику.

Президентська бібліотека Азербайджанської Республіки створює повнотекстові бази даних із відповідної тематики для ознайомлення читачів та насамперед молоді не лише з діяльністю президентів, а й із власною країною та її історією. Так, сайт Бібліотеки пропонує доступ до понад 20 електронно-документальних колекцій, серед яких: «Країна вогнів Азербайджан», «Екологія Азербайджану», «Гейдар Алієв. Збірник електронних документів» та ін. [4].

Крім науково-дослідної діяльності, Президентська бібліотека активно проводить й просвітницьку діяльність, спрямовану на інформування населення про свої проекти, актуалізацію історичної пам'яті та виховання екологічної культури громадян. Так, в установі постійно проходять книжкові виставки та культурно-просвітницькі заходи, на яких відбуваються презентації нових видань, підготовлених як за участі Бібліотеки, так і з тематики, близької до її профілю. Наприклад, у лютому 2019 р. у Президентській бібліотеці відбулася презентація книг директора Інституту історії імені А. А. Бакиханова, академіка Я. Махмудова на іноземних мовах [2]. Відбуваються зустрічі з науковцями та іноземними делегаціями, а також проходять міжнародні конференції, присвячені проблематиці розвитку інформаційного супроводу державних структур.

Слід зазначити, що діяльність Президентської бібліотеки Азербайджанської Республіки зосереджена на вихованні патріотичних почуттів, національної самосвідомості в усіх громадян, незалежно від віку, на відміну від європейських та американських президентських бібліотек і музеїв, де наголос у просвітницькій діяльності робиться на дітей та молодь.

У Республіці Казахстан культурно-просвітницька діяльність Бібліотеки Першого Президента Республіки Казахстан – Єлбаси здійснюється через науково-освітню програму, спрямовану на впровадження інноваційних методів навчання. Ця програма складається з трьох проектів: «Політичні ініціативи Н. А. Назарбаєва в становленні і розвитку Республіки Казахстан»; «Історія та культура»; «Дитина і культура». Програма побудована з урахуванням актуальних тем сучасності, розроблено понад 50 тем із різних аспектів історії становлення незалежності Казахстану, що відображають роль першого президента в становленні держави, конституційному будівництві, формуванні партійно-політичної системи тощо [6].

При Бібліотеці також створений інтерактивний освітній центр «Ідеї, що змінюють світ», який займається проведенням просвітницьких

заходів та навчальних програм з історії Казахстану, діяльності президента країни й актуальних питань сьогодення. Під час навчання школярі та студенти за допомогою інтерактивних столів засвоюють навички критичного мислення. А вивчаючи історію становлення власної держави, ідеї та ініціативи її першого президента, молоде покоління з часом долучається до реалізації цих ініціатив. Одним із пріоритетних напрямів діяльності Бібліотеки є підтримка позитивного іміджу глави держави, формування у підростаючого покоління почуття гідності за свою державу та націю тощо. Так, при установі створений Центр виховання молоді «Кемел Ел» [3], який постійно організовує зустрічі школярів, переможців творчих та спортивних змагань з провідними культурними, науковими та політичними діячами країни, проводить презентації друкованих видань і документальних фільмів. Не оминає увагою Бібліотека і шкільних вчителів, для яких проводиться республіканський конкурс з інноваційних форм навчання з використанням ідей та ініціатив Н. Назарбаєва в освітньому процесі.

Отже, просвітницька діяльність президентських бібліотек і музеїв у країнах світу спрямована не лише на розкриття власних документальних фондів та популяризацію особистості президента-засновника, а й на формування у молоді поваги до історії і державницьких інституцій. Найбільший досвід та можливості застосування сучасних інформаційних технологій мають президентські бібліотеки США. Вони інтегруються в освітній та виховний процес і залучають шкільних учителів та викладачів закладів вищої освіти до спільних проєктів, які реалізуються як у приміщенні бібліотеки, так і у світовій мережі. Адже, маючи унікальні ресурси та інколи і достатні фінансові можливості, вони можуть впливати на зацікавленість громадян своєю історією зі шкільних студій. Унаочнення знань та застосування методів поглинання в історичні події шляхом гри або реконструкції тих чи інших подій викликає зацікавленість у молодого покоління та покращує засвоєння історичних і політологічних матеріалів.

Сучасна бібліотека має бути націлена не лише на пропонування користувачам документальних ресурсів, а й на допомогу в опануванні методів навчання та самовдосконалення, а отже – на розвиток культурно-освітнього середовища. У багатьох країнах світу функціонують президентські бібліотеки, музеї, фонди, які займаються як збереженням документальної спадщини глави держави, так і сприянням її дослідженню та популяризації, а отже, досвід просвітницької діяльності та методи зацікавлення, занурення в історію і педагогічні майстерні є цінними для дослідників та співробітників цих установ.

Список бібліографічних посилань

1. Ахмедов М. Г., Исмаїлов З. И. Страноведческая и краеведческая деятельность Президентской библиотеки Управления делами Президента Азербайджанской Республики. *Вестник Библиотечной ассамблеи Евразии*. 2011. № 4. С. 68–72.
2. В Президентской библиотеке прошла презентация книг Ягуба Махмудова на иностранных языках. «АзерТАДж». 2019. 6 февраля. URL: <https://azertag.az/ru/xeber/1242734>.
3. Волонтерство и практика. URL: <https://presidentlibrary.kz/ru/volunteeringandpractice>.
4. Е-Проекты. URL: <http://www.preslib.az/ru/eprojects.html>.
5. Исмаїлов З. И. Опыт в подготовке электронных ресурсов Президентской библиотеки Управления делами Президента Азербайджанской Республики. *Вестник Библиотечной ассамблеи Евразии*. 2010. № 1. С. 62–65.
6. Культурно-просветительская и образовательная деятельность. URL: <https://presidentlibrary.kz/ru/culturalactivities>.
7. Кушерський А. Мережеві освітньо-інформаційні ресурси Президентської бібліотеки-музею Франкліна Делано Рузвельта. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2014. Вип. 39. С. 417–428.
8. Талыбзаде Д. Электронная библиотека – очередная ступень в становлении информационного общества. *Бакинский рабочий*. 2006. № 233. С. 4. URL: http://files.preslib.az/site/media_EWNRq.pdf.
9. Bennett G. H. «Goodbye Mr Presiden»: Presidential Libraries and Public History in the USA. *European Journal of American Culture*. 2003. № 22 (1). pp. 23–36.
10. Discours de Charles de Gaulle. URL: <http://en.memorial-charlesdegaulle.fr/video.php?ThemaID=11&CatID=15>.
11. Dowe D. The Development of the Memorial Foundations of German Politicians and the American Presidential Libraries – A Comparative View. *Institutions Of Public Memory. The Legacies of German and American Politicians*. Edited by Astrid M. Eckert. German Historical Institute. Washington, DC 67. pp. 67–75.
12. Dyrli O. E. Unlocking history's trove: presidential library Web sites offer powerful education opportunities. URL: <https://www.thefreelibrary.com/Unlocking+history%27+s+trove%3A+presidential+library+Web+sites+offer.-a0102792758>.

13. Fawcett S. K. Presidential Libraries: A View from the Center. *The Public Historian*. 2006. Vol. 28, no. 3, pp. 13–36.

14. Han M. K. A Study on the Suggestions and Analysis on the Education Programs in the Presidential Libraries. *International Journal of Knowledge Content Development & Technology*. 2011. Vol. 1, no. 1, pp. 39–60.

15. Lantzer J. S. The Public History of Presidential Libraries: How the Presidency is Presented to the People. *Journal of the Association for History and Computing*. 2003, April. Vol. 6, no. 1. URL: <http://hdl.handle.net/2027/spo.3310410.0006.101>.

16. Lee Y., Ji O. H., Gaeyoun J., Sang J. A Study on the Current State of the Presidential Archives and the Private Presidential Foundation. *Journal of Korean Society of Archives and Records Management*. 2018. Vol. 18, no. 4, pp. 69–97.

17. Oficinas Pedagógicas. URL: http://www.museu.presidencia.pt/educa_oficinas.php.

18. Potter L. A. Education Programs in the Presidential Libraries: A Report from the Fie. *The Public Historian*. 2006. Vol. 28, no. 3, pp. 133–142.

19. Real History. Real Decisions. Real Fun. URL: <http://trumanlibraryinstitute.org/education/the-white-house-decision-center>.

20. Scully J. S. Online Educational Resources on Presidential Library Websites Administered by the National Archives and Records Administration. URL: https://cdr.lib.unc.edu/concern/masters_papers/2_r36_v231_f.

21. Testimony of David S. Ferriero Archivist of the United States before the House Committee on Transportation and Infrastructure and the House Committee on oversight and government reform on «Presidential libraries: their missions and future direction». URL: <http://www.archives.gov/congress/testimonies/house-transportation-oversight-pres-lib-hearing-archivist-testimony-02-28-2011.pdf>.

22. The Presidential Libraries Act and the Establishment of Presidential Libraries. URL: <https://fas.org/sgp/crs/secrecy/R41513.pdf>.

References

1. Akhmedov, M. G., Ismailov, Z. I. (2011). Stranovedcheskaia i kraievvedcheskaia deiatelnost Prezidentskoi biblioteki Upravlenia delami Prezidenta Azerbaidzhanskoi Respubliki [Regional and local history activities of the Presidential Library of the Office of the President of the Republic of Azerbaijan]. *Vestnik Bibliotечноi assamblei Evrazii*, no. 4, pp. 68–72 [in Russian].

2. V Prezidentskoi biblioteke proshla prezentatsiia knig Yaguba

Makhmudova na inostrannykh yazykakh. (2019). *azertag.az* : official website. Retrieved from <https://azertag.az/ru/xeber/1242734> [in Russian].

3. Volonterstvo i praktika. (2020). *presidentlibrary.kz* : official website. Retrieved from <https://presidentlibrary.kz/ru/volunteeringandpractice> [in Russian].

4. E-Proyekty. (2020). *preslib.az* : official website. Retrieved from <http://www.preslib.az/ru/eprojects.html> [in Russian].

5. Ismailov, Z. I. (2010). Opyt v podgotovke elektronnykh resursov Prezidentskoi biblioteki Upravleniia delami Prezidenta Azerbaidzhanskoi Respubliki [Experience in preparing electronic resources of the Presidential Library of the Office of the President of the Republic of Azerbaijan]. *Vestnik Bibliotечноi assamblei Evrazii*, no. 1, pp. 62–65 [in Russian].

6. Kulturno-prosvetitelskaya i obrazovatel'naya deyatelnost'. (2020). *presidentlibrary.kz*: official website. Retrieved from <https://presidentlibrary.kz/ru/culturalactivities> [in Russian].

7. Kusherskiy, A. (2014). Merezhevi osvitno-informatsiini resursy Prezydentskoi biblioteki-muzeiu Franklina Delano Ruzvelta [Network of educational and information resources of the Presidential Library and Museum of Franklin Delano Roosevelt]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 39, pp. 417–428 [in Ukrainian].

8. Talybzade, D. (2006). Elektronnaia biblioteka – ocherednaia stupen v stanovlenii informatsionnogo obshchestva [Digital library – the next step in the formation of the information society]. *Bakinskii rabochii*, no. 233, 4 p. [in Russian].

9. Bennett, G. H. (2003). «Goodbye Mr President»: Presidential Libraries and Public History in the USA. *European Journal of American Culture*, no. 22 (1), pp. 23–36 [in English]. <https://doi.org/10.1386/ejac.22.1.23/0>

10. Discours de Charles de Gaulle. (2020). *memorial-charlesdegaulle.fr* : official website. Retrieved from <http://en.memorial-charlesdegaulle.fr/video.php?ThemaID=11&CatID=15> [in French].

11. Dowe, D. (2007). The Development of the Memorial Foundations of German Politicians and the American Presidential Libraries – A Comparative View. *Institutions of public memory*/ed. by Astrid M. Eckert, pp. 67–73 [in English].

12. Dyrli, O.E. (2003). Unlocking history's trove: presidential library Websites offer powerful education opportunities. *The Free Library*. Retrieved from <https://www.thefreelibrary.com/Unlocking+history%27+s+trove%3A+presidential+library+Web+sites+offer.-a0102792758> [in English].

13. Fawcett, S. K. (2006). Presidential libraries: A view from the center. *The Public Historian*, no. 28 (3), pp. 13–36 [in English]. <https://doi.org/10.1525/tph.2006.28.3.13>

14. Han, Mi-kyung. (2011). A Study on the Suggestions and Analysis on the Education Programs in the Presidential Libraries. *International Journal of Knowledge Content Development & Technology*, no. 1 (1), pp. 39–60 [in English]. <https://doi.org/10.5865/IJKCT.2011.1.1.039>

15. Lantzer, J. S. (2003). The Public History of Presidential Libraries: How the Presidency is Presented to the People. *Journal of the Association for History and Computing*, no. 6 (1) [in English].

16. Lee, Y., Ji, O. H., Gaeyoun, J., Sang J. (2018). A Study on the Current State of the Presidential Archives and the Private Presidential Foundation. *Journal of Korean Society of Archives and Records Management*, no. 18 (4), pp. 69–97 [in English].

17. Oficinas Pedagógicas. (2020). *museu.presidencia.pt: official website*. Retrieved from http://www.museu.presidencia.pt/educa_oficinas.php [in Spanish].

18. Potter, L. A. (2006). Education programs in the Presidential Libraries: A report from the field. *The Public Historian*, no. 28 (3), pp. 133–142 [in English]. <https://doi.org/10.1525/tph.2006.28.3.133>

19. Real History. Real Decisions. Real Fun. (2020). *trumanlibraryinstitute.org : official website*. Retrieved from <http://trumanlibraryinstitute.org/education/the-white-house-decision-center> [in English].

20. Scully, J. S. (2012). Online Educational Resources on Presidential Library Websites Administered by the National Archives and Records Administration [in English].

21. Testimony of David S. Ferriero Archivist of the United States before the House Committee on Transportation and Infrastructure and the House Committee on oversight and government reform on «Presidential libraries: their missions and future direction». (2011). *archives.gov : official website*. Retrieved from <http://www.archives.gov/congress/testimonies/house-transportation-oversight-pres-lib-hearing-archivist-testimony-02-28-2011.pdf> [in English].

22. Ginsberg, W. R., Lunder, E. K., Richardson, D. J. (2015). The Presidential Libraries Act and the Establishment of Presidential Libraries. Retrieved from <https://fas.org/sgp/crs/secrecy/R41513.pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2020.

Volodymyr Udovik,

PhD (History), Senior Researcher,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: udovik@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7749-8095>

Educational Activities of Presidential Libraries: International Experience

The article analyzes the educational activities of the presidential libraries in the countries of the world, in particular the USA, the countries of Europe and the CIS. The best practices of using documentary resources of presidential collections to improve the educational process and promote historical knowledge and upbringing of patriotism and respect for state institutions, etc., are given. The scientific novelty of the paper is to highlight different approaches to the organization of promotion of the documentary heritage of presidential power through integration into the educational process.

The educational activities of the presidential libraries and museums in the countries of the world are aimed at opening their own documentary archives and promoting the personality of the founding president, but also at forming in the youth respect for history and state institutions. The author considers the experience of applying the latest technologies in the educational process through the cooperation of presidential libraries and museums with educational institutions. Presidential libraries in the USA have the greatest experience and ability to apply modern information technologies. After all, having unique resources and sometimes sufficient financial resources, they can influence the interest of citizens in its history from school studios. But presidential libraries in other countries also integrate into the teaching and educational process and involve school and university teachers in collaborative projects that are implemented both in the library and on the Web. Since refining knowledge and applying absorption techniques to historical events by playing or reconstructing certain events is of interest to the younger generation and enhances the absorption of historical and political science materials.

Keywords: presidential library, e-library, education, USA.